

CONCEPT 15 mei 2020

Memo ten behoeve van de Raad voor een discussie over de kaders en randvoorwaarden voor het nemen van gemeentelijke noodmaatregelen ter opvang gevolgen coronacrisis

Inleiding

De gemeente Brunssum wil één miljoen euro extra reserveren om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen. In overleg met de gemeenteraad zullen voorstellen uitgewerkt worden met als basis dit concept memo. Burgemeester en wethouders zijn voornemens de gemeenteraad te vragen dit geld vrij te maken uit het overschot jaarrekening 2019. De criteria voor toekenning van de extra middelen zullen in overleg met de gemeenteraad worden vastgesteld.

Rijksmaatregelen

Het Rijk heeft al maatregelen afgekondigd/ingevoerd of is in overleg o.a. op de volgende gebieden:

1. Instellen tijdelijke regeling tegemoetkoming loonkosten (NOW, ministerie van SZW);
2. Extra ondersteuning zelfstandig ondernemers (TOGS en TOZO, ministerie van SZW en gemeenten);
3. Versoepeling uitstel van betaling belasting en verlaging boetes (Belastingdienst);
4. Verruiming regeling Garantie Ondernemersfinanciering (ministerie van EZK);
5. Rentekorting kleine ondernemers op microkredieten Credits (ministerie van EZK);
6. Tijdelijk borgstelling voor land- en tuinbouwbedrijven (ministerie van LNV);
7. Overleggen over toeristenbelasting (Rijk/gemeenten) en cultuursector;
8. Compensatieregeling getroffen sectoren (ministerie van EZK);
9. Steunfonds voor sportverenigingen van € 110 miljoen (ministerie VWS).

Deze Rijksmaatregelen zijn nog in ontwikkeling en het rijk komt binnenkort met aangepaste maatregelen voor de komende 3 maanden.

Relatie Rijk/gemeenten

De VNG is in onderhandeling met Rijk om gemeenten te compenseren voor de financiële effecten van de bestrijding van CoVid-19. Uitgangspunt is dat gemeenten geen nadelige effecten mogen hebben van de pandemie. Eerder is een Rijksfonds in beeld geweest waar gemeenten hun kosten gecompenseerd kunnen krijgen. Nu is aangegeven dat via de gemeentefondscirculaire in mei meer duidelijkheid moet komen over de rijks-compensatie en het eventueel bevriezen van het gelijk trap op en trap af-principe binnen het gemeentefonds.

Risico

Het is van belang om te onderkennen dat het Rijk wel aangeeft dat gemeenten (Macro) worden gecompenseerd voor de extra kosten die zij maken. Op gemeentelijk (micro-) niveau kan dit nog betekenen dat de compensatie onvoldoende is. Ook is nu nog geen zicht op alle facetten en kosten die op de gemeente afkomen; de gevolgen van de crisis zullen waarschijnlijk meerjarig doorwerken. Wij zullen dit risico moeten onderkennen en kunnen dit in de volgende bestuurs-rapportage, na de zomer, waarschijnlijk beter duiden en onderbouwen. Wij hebben als organisatie de administratie ingericht om alle kosten m.b.t. de pandemie te kunnen volgen en deze bij het Rijk in te kunnen indienen c.q. aan te tonen.

Situatie Brunssum/reeds getroffen maatregelen

De Brunssumse gemeenschap krijgt - net als andere in Limburg - forse klappen te verwerken. Zo ziet onder meer de Voedselbank een toenemend aantal mensen dat zich meldt. Er is reeds besloten om het subsidie met 50% te verhogen (verhoogd met € 3.750, --) en zijn 12 verzoeken om uitstel van betaling ontvangen en gehonoreerd tot een totaalbedrag van bijna € 16.000,-. Het betreft huurpenningen van één ondernemer en 4 verenigingen. Zeven aanvragers hadden geen vordering open staan. Dit beleid is in lijn met het door de BsGW gevoerde beleid op dit gebied.

Brunssum heeft ook meteen ingegrepen toen de scholen dichtgingen. Om te garanderen dat alle kinderen digitaal les konden volgen, is geholpen bij de aanschaf van laptops voor een bedrag van € 6.656,-. Ook is noodopvang verzorgd voor kinderen in nood voor een bedrag van circa € 10.000,-. Bijvoorbeeld van ouders die door moeten werken, maar geen geld hebben voor opvang. Aan inkomstenderving van doelgroepenvervoer moet tot heden gedacht worden aan € 86.000,-. Binnen de participatiewet moet rekening worden gehouden met omzetverlies bij WOZL en bij Betere Buren. Uiteraard is er nog geen exact bedrag bekend. Eerste verkenningen lijken in de buurt van € 125.000,- uit te komen voor beide organisaties. Ook het afgelasten van evenementen gaat mogelijk geld kosten. En er zijn huurinkomsten die we mislopen en waarvan het de vraag is of we als gemeente deze nog ontvangen.

Recapitulatie

Voedselbank	€ 3.750,-
Aanschaf laptops	€ 6.656,-
Noodopvang	€ 10.000,-
Doelgroepenvervoer	€ 86.000,-
WOZL/Betere Buren	€ 125.000,-
Inkomstenderving Huur	€ pm
Afgelesten evenementen	€ pm
Totaal	€ 231.406,-

Kaders/randvoorwaarden/doelgroepen

Zoals in de inleiding al aangegeven hebben organisaties, stichtingen en gemeenschappelijke regelingen financieel nadeel door de coronacrisis. Ook veel ZZP-ers en organisaties van evenementen die niet door kunnen gaan hebben grote financiële nadelen ervaren. Dit is ook gebleken uit de reacties van ondernemers die we hebben ontvangen via ons ondernemersloket en crisisteam.

De vraag is nu welke maatregelen kunnen we als gemeente nog nemen/faciliteren om de burgers, organisaties, verenigingen, ondernemers te helpen om de crisis, we weten niet hoe lang deze nog gaat duren, te laten overleven. Deze zullen in de tijd ook nog wijzigen, afhankelijk hoe lang deze pandemie aanhoudt.

Tevens is hierbij van belang welke ruimte het Rijk gaat geven om ondernemingen weer te laten opstarten als de ic-capaciteit weer op een redelijk niveau is. Zo zijn de kappers en andere contactberoepen zijn gestart per 11 mei en de horeca krijgt per 1 juni de ruimte om de terrassen te openen. Alles uiteraard met 1,5 m afstand. Tot 1 september ligt er nu een stappenplan van het Rijk. Uiteraard zover als het kan binnen de IC-capaciteit zoals de premier aangaf.

Aandachtspunten kaders en randvoorwaarden:

- 1 In het voorgaande is aangegeven welke maatregelen het Rijk reeds heeft genomen. Van looncompensatie voor bedrijven tot €1.500,- bijstand voor ZZP-ers zonder voorwaarden en € 4.000,- voor verplicht gesloten gelegenheden voor dekking doorlopende kosten. Wij gaan ervan uit dat aan de inkomenskant dan ook geen taak ligt voor de gemeente omdat het Rijk hierin voorziet en het inkomensbeleid een rijkstaak betreft;
- 2 Voor individuele burgers die in de problemen komen is er de bijstand (maatwerk), kan via Maatschappelijk werk hulp worden ingeroepen en kan de schuldhelpverlening worden in geschakeld. Daarnaast bestaat de mogelijkheid tot kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen en hebben we het gemeentelijk noodfonds dat als uiterste redmiddel ingezet kan worden;
- 3 Wat betreft evenementen die geen doorgang kunnen vinden zoals o.a. de Parade en de Parelloop en andere evenementen is het zaak dat de organisatoren allereerst de verzekering hierop aanspreken en bezien of hier dekking voor is en/of reserves aangesproken kunnen worden;

- 4 Binnen het sociaal domein zijn reeds afspraken gemaakt over doorbetaling van bepaalde lopende contracten en staat het Rijk ook garant voor compensatie;
- 5 Welke ondernemers willen we helpen en op welke wijze?
Wat betreft kwijtschelding en/of terug storting van bestaande huren, belastingen en leges zoals KHN voorstelt is het voorstel om dit nog niet te doen omdat dit mogelijk niet-toegestane staatssteun is, de ondernemers komen regulier in aanmerking voor ondersteuningsmaatregelen van het rijk en de mogelijke ongewenste precedentwerking naar andere sectoren. (advies Veiligheidsregio. Binnen Parkstad Limburg is overigens afgesproken dat gemeenten elkaar informeren betrekken bij eventuele maatregelen;
- 6 Zo laag mogelijke uitvoeringskosten bij de implementatie/uitvoering van de maatregelen.

Voorstellen/initiatieven vanuit diverse gremia (ambtelijk, politiek, internet, media)

Het gaat hier om een ongecensureerde opsomming van voorstellen die rond dit thema zijn aangereikt. De (*cursief*) geplaatste tekst betreft reeds genomen maatregelen en/of een nadere toelichting.

1. Geen nieuwe heffing legeskosten voor evenementen die moeten worden verplaatst;
2. Retournering gemaakte legeskosten voor tot 1 juni geplande evenementen die geannuleerd worden;
3. Idem: Legeskosten i.v.m. Collectes;
4. Kwijtschelden huur van niet genoten uren van gemeentelijke verenigingsaccommodaties;
5. Uitstel betaling gemeentelijke belastingen:
Hierin onderschrijven en volgen wij de BsGW-lijn.
De BsGW heeft reeds namens de deelnemende gemeenten gecommuniceerd dat er tot en met 30 2020 juni geen gemeentelijke belastingen worden geïncasseerd. Ook andere incasso-maatregelen worden uitgesteld (bv. als mensen nu al achterstallig zijn);
6. Als dit langer gaat aanhouden kan het ook zo zijn dat uitstel onvoldoende is en dat tot kwijtschelding en afschrijving moet worden gekomen. Binnen vast te stellen kaders door de gemeenteraad;
7. Vanuit de sociale dienst is gesignaleerd dat er waarschijnlijk een toenemend beroep zal worden gedaan op inkomensondersteuning. Daarbij is enerzijds de vraag/opgave om te anticiperen op de (waarschijnlijke) noodzakelijke stijgende formatieve vraag en daarmee ook te waarborgen dat de bedrijfskritieke processen van de sociale diensten in stand gehouden blijven. Anderzijds is het advies om snelheid te (blijven) betrachten in het afhandelen van aanvragen inkomensondersteuning;
8. Snelle betaling facturen MKB en ZZP-ers;;
9. Kunnen we versnelt het subsidie uitbetalen of voorschotten vervroegen?
10. Kwijtschelding precariobelasting (voornamelijk terrassen ondernemers);
11. Hoe gaan we om met huur van gemeentelijke eigendommen over de periode dat door Rijksmaatregelen -ondernemers/verenigingen hun zaak niet mogen exploiteren/gebruiken. Gaat de gemeente Brunssum hier nadere kaders voor vaststellen. Uitstel van betaling is reeds mogelijk.
12. Willen we verenigingen zonder winstoogmerk een extra subsidie geven van bijvoorbeeld 10%;
13. Willen we **ook** de **dieren**voedselbank (financieel) helpen;
14. Willen we de hondenbelasting structureel afschaffen en burgers wat extra ruimte geven;
15. Ondersteunen initiatieven “koop lokaal”;
16. Brief, of via sociale media, aan alle burgers en medewerkers in vitale beroepen een hart onder de riem steken. En melden als je het niet kunt redden. Bedrijven aan huis. Melden als je buiten de regelingen valt;

Door de raad aangegeven vragen/maatregelen

17. Ondersteuning aan de **Voedselbank**, ook vanuit de gemeente, zolang de aanvoer vanuit de levensmiddelenbranche blijft haperen.
Zoals in het voorgaande aangeven is al besloten om het subsidie t.b.v. de voedselbank met 50% te verhogen zijnde € 3750,-;

18. Bepaleiten/ bewerkstelligen dat ondernemers die **Onroerend Goed van Brunssum** in gebruik hebben voor **drie maanden geen huur** hoeven te betalen (uitstel);
Gemeente heeft hierin reeds actie ondernomen door uitstel mogelijk te maken, van kwijtschelding is (nog) geen op dit moment nog geen sprake.;
19. Actief inzetten op publieksinformatie om instructies van de overheid/ RIVM nauwlettend na te leven;
Via de social media wordt informatie van de rijksoverheid gedeeld. Dit betreft zowel links als videos als graphics.
Via eigengemaakte videos heeft de burgemeester een aantal oproepen gedaan om de maatregelen van de overheid na te leven. Dezelfde oproep hebben we ook via billboards verspreid.
Op speciale advertentiepagina's in de Via Brunssum zijn de maatregelen onder de aandacht gebracht.
Op een speciale webpagina op de gemeentelijke site is steeds een update gegeven van de actuele maatregelen
En we hebben gemeentelijke handhavingsteams geformeerd die dagelijks zichtbaar in de wijken aanwezig en zowel corrigerend als informierend hebben opgetreden en dagelijks gerapporteerd hebben over de naleving van de maatregelen
20. Onderzoeken of laaggeletterden voldoende informatie krijgen over huidige crisis (bib is gesloten). Ministerie van BZK is hier een mediacampagne voor gestart. Daarom werken ziekenhuizen, Veiligheidsregio's etc. steeds meer met filmpje;
De partners (bibliotheek bijv.) zijn wel gestart met alternatieve vormen van dienstverlening.
Stichting Lezen en schrijven maakt na een persconferentie altijd een filmpje voor uitleg laaggeletterden met uitleg over hetgeen gezegd is.
21. Welke informatiestructuren kunnen we hanteren/ uitbouwen om kwetsbare mensen (GGZ, ouderen enz.) te kunnen blijven volgen en helpen. Kan een brief van de burgemeester zijn aan alle inwoners met RIVM-instructie en initiëren van "burenhulp"-organisatie d.m.v. op te zetten WhatsApp-groep/ wijkteams;
22. Aandacht voor jongeren die nu thuis moeten blijven, voor wie de thuissituatie soms niet altijd veilig is;
Deze is er via team Jeugd, scholen en welzijnsorganisatie, Ook hier geldt dat de bestaande structuren functioneren en organisaties hun verantwoordelijkheden nemen. Team jeugd heeft de Risicogroepen (met name geweld of anderszins crisis) in beeld en hebben regelmatig contact met betreffende gezinnen. Daardoor weinig meldingen van problemen.
23. Aandacht voor mensen die aangewezen zijn op mantelzorg, waarvan de continuïteit in het gedrang is gekomen;
24. Zorgorganisaties beperken of stoppen de dienstverlening vanwege de maatregelen. Voor burgers is het nu onduidelijk waar en bij wie ze dan terecht kunnen voor huishouden, boodschappen ed. Het zou goed zijn als de gemeente de regie op zich neemt en voorlopig houdt om de burgers daarin wegwijs te maken.;
De gemeente heeft de regie. Beleidsmedewerkers hebben contacten met de zorgaanbieders en afspraken gemaakt over de voortgang van dienstverlening, de alternatieven en communicatie met burgers in deze.
Voor Wmo begeleiding vindt de dienstverlening plaats via beeldbellen, dagbesteding in kleine groepjes of individueel. Er zijn regelmatig (minstens wekelijks) gesprekken tussen beleid, uitvoering, wethouder en contractpartners. De beleidsmedewerkers hebben contact met de aanbieders en afspraken gemaakt. Aanbieders informeren ons als er zorg in het gedrang komt en welke maatregelen dan genomen kunnen worden.

Tot slot:

Wij willen heel graag van U horen wat u belangrijk vindt met betrekking tot bovenstaande voorstellen/ kaders/maatregelen. Daarnaast horen we graag welke aanvullende kaders/maatregelen u het college wil meegeven zodat we dat kunnen verwerken in het Raadsvoorstel. In verband met de vaststelling in de raadsvergadering van 30 juni 2020 willen wij graag in ons overleg op 20 mei a.s. met u afspraken

maken over het verdere verloop van het traject. Indien u daartoe in de gelegenheid bent kunt u natuurlijk ook al op 20 mei een eerste reactie/input geven. Vervolgens zullen wij dit verder uitwerken en financieel vertalen.

Om u behulpzaam te zijn bij het geven van een reactie hebben wij onderstaand een aantal vragen geformuleerd die u als leidraad kunt gebruiken. Uiteraard staat het u vrij om hier al dan niet gebruik van te maken.

1. Kunt u instemmen met het beschikbaar stellen van € 1 miljoen uit de resultaatbestemming van de jaarrekening 2019 ?
2. Kunt U ermee instemmen dat wij vier doelgroepen hebben binnen deze context, namelijk ondernemers/zzp-ers, burgers van Brunssum, verenigingen/stichtingen en GR'en ?
3. Is het budget van € 1 miljoen kaderstellend voor de dekking van reeds gemaakte en nog te maken kosten die gemaakt zijn en worden in het kader van de maatregelen ter opvang van de coronapandemie ? Of is de omvang van de ondersteuningsverzoeken leidend ?
4. Wat betreft evenementen die geen doorgang kunnen vinden zoals o.a. de Parade, Parelloop en andere evenementen is het zaak dat de organisatoren allereerst de verzekering hierop aanspreken en bezien of hier dekking voor is. Als die niet of onvoldoende is en er blijven kosten ongedekt, gaat de gemeente die dan compenseren en tot welk bedrag ?
5. Binnen Parkstad Limburg is afgesproken om de gemeenten te informeren en te betrekken bij maatregelen die door de gemeenten worden genomen. Kan de gemeenteraad deze handelwijze onderschrijven ?
6. Wat vindt u van de optie om geen nieuwe legeskosten te heffen voor evenementen die moeten worden verplaatst ?
7. Idem voor eventuele restitutie van gemaakte legeskosten voor tot 1 juni geplande evenementen/collectes die geannuleerd zijn ?
8. Wilt u hierin nog onderscheid maken in commerciële danwel niet-commerciële evenementen ?
9. Zou U kwijtschelding van de huur van niet genoten uren van gemeentelijke verenigingsaccommodaties voorstaan ?
10. Als uitstel van betaling op termijn onvoldoende blijkt te zijn is en dat kwijtschelding en afschrijving moet worden overwogen, zijn er dan kaders/randvoorwaarden die u ons wilt meegeven ?
11. Kunt u ermee instemmen als de gemeente versneld subsidies gaat uitbetalen c.q. voorschotten gaat vervroegen?
12. Kunt u ermee instemmen als precariobelasting van terrassen, die tot 1 juni 2020 niet zijn gebruikt door de Rijksmaatregel, worden kwijtgescholden?
13. Kunt u ermee instemmen om verenigingen zonder winstoogmerk een extra subsidie te geven van 10%?
14. Wat is uw mening over het voorstel om de dierenvoedselbank financieel te ondersteunen?
15. Graag uw opvatting over het voorstel om de hondenbelasting (structureel), af te schaffen en zo de burgers wat extra (financiële) ruimte te geven? Kosten structureel € 305.000,-
16. Kunt u ermee instemmen om initiatieven te ondersteunen van "Koop lokaal" ?
17. Kunt u instemmen met het sturen van een brief, of via sociale media, aan alle burgers en medewerkers in vitale beroepen een hart onder de riem steken. En melden als je het niet kunt redden. Bedrijven aan huis. Melden als je buiten de regelingen valt ?
18. Enz.